

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060205

DOM
2013-11-06
Stockholm

Mål nr
M 4093-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-04-05 i mål nr M 1521-12, se bilaga

KLAGANDE

Blaikengruvan AB:s konkursbo

Ombud: B H och K B

MOTPART

Länsstyrelsen i Västerbottens län

SAKEN

Föreläggande att vidta åtgärder i gruvområdena Ersmarksberget/Blaiken och Svärträsk i Sorsele och Storumans kommuner

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1100704

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Blaikengruvan AB:s konkursbo (konkursboet) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska upphäva länsstyrelsens föreläggande.

Länsstyrelsen i Västerbottens län (länsstyrelsen) har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har anfört detsamma som vid länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg.

Konkursboet

Konkursboet är inte rätt adressat för föreläggandet och det ska därför undanröjas. Det bestrids att påståendet om drift i ”stand-by läge” utgör rättslig grund för efterbehandlingsansvar. Gruvdriften upphörde ett par veckor före konkursen. Konkursboet har endast vårdat anrikningsverket och skött dagvattenrening.

Konkursboet kan inte anses bedriva någon miljöfarlig verksamhet genom förvaring eftersom boet inte äger någon av de fastigheter som föreläggandet omfattar. Boet har inte heller servitut eller nyttjanderätt till aktuella fastigheter. Konkursboet har därmed inte rådighet över förvaringen.

Konkursboet och konkursborgenärerna kommer inte heller att kunna tillgodogöras någon värdeökning på fastigheterna, oavsett om borttransport av gruvavfallet sker på samhällets eller konkursboets bekostnad.

Konkursboet kan inte heller anses vara utövare av gruvverksamheterna på någon annan grund eftersom boet inte har någon faktisk eller rättslig rådighet över dessa verksamheter. Tillstånden till verksamheterna innehas av Lappland Goldminers Sorsele AB eller dess konkursbo. Blaikengruvan AB:s konkursbo har inte någonsin varit innehavare av något av tillstånden. Bearbetningskoncessionerna har inte överlåtits till

konkursboet efter konkursutbrottet. En sådan överlåtelse, om en ansökan hade gjorts, skulle troligen inte ha medgivits av Bergmästaren eftersom konkursboet knappast uppfyller kraven på att vara lämplig för att bedriva bearbetning av fyndigheten, vilket är en förutsättning för att överlåtelse ska medges. Konkursboet har varken beslutat om, utfört eller med boets medel bekostat vare sig åtgärder för att upprätthålla rening eller åtgärder relaterade till driften av Blaikengruvan och Svärträskgruvan innan länsstyrelsen tvingade fram sådana åtgärder genom föreläggande med omedelbar verkställighet.

De förelagda åtgärderna om upprätthållande av rening är obegränsade i tid, vilket inte är förenligt med de grundläggande tankegångarna inom insolvensrätten. Föreläggandena innebär att konkursen inte kan avslutas inom rimlig tid.

Konkursboet har som skriftlig bevisning åberopat Bergmästarens beslut 2007-03-08, 2009-03-31, 2001-03-19, 2005-12-09 samt 2006-12-20 till styrkande av att konkursboet inte har haft tillstånd att bedriva gruvverksamhet och även saknat rådighet över de fastigheter där den förorenade förvaringen bedrivits.

Länsstyrelsen

Konkursboet har bedrivit miljöfarlig verksamhet och är i juridisk mening att se som verksamhetsutövare och därmed också som ansvarig enligt principen om att förorenaren betalar. Med begreppet ”stand-by läge” avses alla de arbetsmoment som inte utgör brytning och anrikning, men som ingår i driften av en gruva och som kan vara helt avgörande för verksamhetsutövarens möjligheter att uppfylla kraven i gällande tillstånd. Det finns i dagsläget inget som tyder på att konkursboet skulle nekas rådighet att genomföra de åtgärder som förelagts dem. Det råder inget tvivel om att konkursboet bedrivit verksamhet vid de aktuella gruvområdena trots att det råder viss oklarhet i roller och ansvarsfördelning mellan moder- och dotterbolag och deras respektive konkursbon. Denna oklarhet blir särskilt tydlig vid försäljningen av de båda konkursbona till Lappland Goldminers Sorsele AB.

Konkursboets agerande under drift har påverkat den nu aktuella miljösituationen i Blaiken och Svärträsk. Hur hanteringen av avfall, i huvudsak gråberg och

anrikningssand, har bedrivits är en av huvudorsakerna till de extrema metallhalter som området gruv- och dränagevatten nu uppvisar. Av inlämnade miljörapporter framgår tydligt att utsläppen från gruvområdet fortsätter att öka trots att både brytning och anrikning upphört.

Av föreläggandet framgår att rening och egenkontroll ska fortgå till dess att verksamheternas påverkan på miljön upphört. För att begränsa verksamhetens påverkan på miljön krävs en slutlig efterbehandlingsplan och efterbehandlande åtgärder.

Samtliga verksamhetsutövare ska solidariskt ansvara för att uppfylla förelagda krav på rening, egenkontroll och framtagande av efterbehandlingsplan. Länsstyrelsen kan i dagsläget inte se att någon av de verksamhetsutövare som påvisats skulle ha förmågan att enskilt uppfylla de krav som föreläggandet fastställer.

Naturvårdsverket har som remissinstans uppgett i huvudsak följande.

Naturvårdsverket avstyrker konkursboets yrkande. Konkursboet har bedrivit verksamhet under perioden december 2007, då bolaget försattes i konkurs, till augusti 2008, då verksamheten överläts till Lappland Goldminers Sorsele AB. Den verksamhet som avses är att i ”stand-by läge” driva gruvor, anrikningsverk och upplag, något som ingår i begreppet gruvverksamhet. Konkursboet har svarat för drift och underhåll under den aktuella perioden dvs. pågående miljöfarlig verksamhet. Samtidigt har konkursboet förvarat avfall som orsakat utläckage av metaller. Det är inte någon förutsättning för att ett konkursbo ska kunna hållas ansvarigt för ett s.k. förvaringsfall att det äger den fastighet där förvaringen äger rum. Det är tillräckligt att konkursboet på något sätt har disponerat fastigheten.

Vad gäller frågan om upprätthållande av rening och provtagning utgör en efterbehandlingsåtgärd enligt 10 kap. miljöbalken delar Naturvårdsverket länsstyrelsens bedömning att det är fråga om åtgärder som syftar till ett förebygga spridning av metaller till omgivande mark- och vattenområden.

Verksamheterna har som helhet bedrivits efter det att miljöskyddslagen och miljöbalken har tillkommit. Det har alltså inte förflutit särskilt lång tid sedan föroreningarna ägde rum. Konkursboet hade, när det bedrev verksamheterna, en skyldighet att förhindra framtida skadeverkningar. Mot bakgrund bl.a. av att tillståndsgivna utsläppshalter har överskridits, kan inte heller omständigheterna i övrigt anses tala för att ansvaret ska jämkas. Det finns inte någon koppling mellan bestämmelsen i 16 kap. 3 § och bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken med innebörden att storleken på en ställd ekonomisk säkerhet skulle begränsa efterbehandlingsansvaret. Däremot ska ansvaret till slut fördelas mellan de tre konkursbona efter vad som är skäligt med hänsyn till den omfattning i vilken var och en har medverkat till föroreningen och till omständigheterna i övrigt. I samband med detta kan även beaktas den eventuella värdeökning enligt 10 kap. 5 § miljöbalken, som fastighetsägare kunnat tillgodogöra sig på grund av andra ansvarigas åtgärder.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit sammanträde i målet.

Föreligger en föroreningsskada enligt 10 kap. miljöbalken?

En föroreningsskada är enligt definitionen i 10 kap. 1 § miljöbalken en miljöskada som genom förorening av bl.a. mark- eller vattenområden kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt förarbetena kan föroreningar vara av många olika slag, komma från skiftande anläggningar och verksamheter och ge upphov till olika slags störningar. Det kan vara fråga om tungmetaller och andra metaller, lösningsmedel, olja, bensin o.s.v. (prop. 1997/98:45 del 2 s. 118).

I målet är det genom länsstyrelsens ansvarsutredning (daterad 2012-05-22) utrett att det sker en spridning av föroreningar i form av metaller från bl.a. dagbrott och upplag av gråberg vid gruvområdena i Ersmarksberget/Blaiken och Svärtråsk. Vid Blaikengruvan finns också ett sandmagasin från vilket det sprids metallhaltigt vatten. Föroreningarna uppkommer som en följd av att metallhaltigt berg blottlagts, brutits och förts upp till markytan. När det som i detta fall förekommer sulfidmineraler påskyndas vittringen när ytorna kommer i kontakt med luftens syre. Marken förorenas

av metaller och genom att brottytor och bergmassor ligger oskyddade för väder och vind sprids det också metaller till vatten i omgivningarna. Det har alltså uppkommit en föroreningsskada på mark och vatten och 10 kap. miljöbalken är tillämpligt.

Skadan har uppkommit till följd av händelser som skett både före och efter den 1 augusti 2007. Därmed är 10 kap. miljöbalken tillämpligt i sin lydelse både före och efter den 1 augusti 2007. Målet rör tillämpningen av 10 kap. 1, 2 och 4 §§ och dessa bestämmelser ändrades inte materiellt i samband med lagändringen den 1 augusti 2007. Skillnaden i lagtextens lydelse före respektive efter den 1 augusti 2007 får därmed ingen betydelse vid bedömningen av de frågor som är aktuella i målet.

Vilken verksamhet har orsakat föroreningsskadan?

Nästa fråga är vilken verksamhet som har orsakat föroreningsskadan och under vilken tid den verksamhet som orsakat skadan bedrivits. Avgörande för den bedömningen är vad som ska avses med begreppet gruvverksamhet och vilka delmoment en sådan verksamhet omfattar.

Det är tillståndspliktigt att bedriva gruvdrift och gruvanläggning för brytning av malm, mineral eller kol. Det är emellertid inte tillståndspliktens utformning som är avgörande för vad begreppet gruvverksamhet ska anses omfatta. En sådan inskränkt betydelse av begreppet stämmer inte överens med synen att en verksamhets samtliga relevanta miljömässiga konsekvenser ska regleras vid tillståndsprövningen av verksamheten. I likhet med underinstanserna anser Mark- och miljööverdomstolen att gruvverksamhet, utöver driften av gruvan och brytning av malm, omfattar åtgärder för drift och underhåll som bl.a. förvaring och hantering av utvinningsavfall, rening av gruv- och dränagevatten, skötsel av sedimentationsdammar, egenkontroll m.m. Gruvverksamheten vid Blaikengruvan och Svärträskgruvan måste se som en integrerad helhet där alla nämnda delar ingår (jfr MÖD 2010:17). Det är också gruvverksamheten som helhet som orsakat den uppkomna föroreningsskadan genom spridningen av metallhaltigt vatten till omgivningen. Gruvverksamheten vid Blaikengruvan och Svärträskgruvan påbörjades 2005 och pågår alltjämt.

Det anförda innebär att det under tiden december 2007–augusti 2008 pågick gruvverksamhet vid både Blaikengruvan och Svärtråskgruvan även om det under denna tid inte bröts någon malm.

Har konkursboet bedrivit gruvverksamhet som bidragit till föroreningsskadan?

Bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken bygger på den grundläggande principen att förorenaren ska betala för avhjälpande och efterbehandling.

En verksamhetsutövare är enligt 10 kap. 2 § miljöbalken den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet som har bidragit till en föroreningsskada. Enligt praxis har det ansetts möjligt att rikta krav på efterbehandling mot konkursbon i två fall, dels om konkursboet fortsätter att driva konkursgäldenärens verksamhet och därigenom bidrar till föroreningen, dels om konkursboet inte bedriver någon verksamhet i egentlig mening men förvarar något som kan ge upphov till förorening och har rådighet över det som förvaras (se MÖD 2005:29 och 2008:13).

Högsta domstolen har uttalat att reglerna i 10 kap. bör ges en tillämpning som i möjligaste mån underlättar bedömningen av vem som är verksamhetsutövare eftersom syftet att förenkla förfarandet vid ett avhjälpande i annat fall motverkas (NJA 2012 s. 125 p. 9). Högsta domstolen har vidare anfört att ordalydelsen i 10 kap. 2 § inte lämnar något egentligt utrymme för att vid prövningen av vem som är verksamhetsutövare ta hänsyn till de närmare omständigheterna, såsom att de skador som orsakats genom åtgärderna kan vara mer tillfälliga och utgöra nödvändiga led i ett saneringsarbete som totalt sett syftar till en minskad belastning på miljön. Dessa omständigheter får i stället beaktas när omfattningen av ansvaret ska bestämmas och vid den slutliga uppdelningen av det solidariska ansvaret (p. 10).

Avgörandet från Högsta domstolen rörde inte frågan om konkursbons ansvar, men av avgörandet framgår att intresset av ett tydligt och effektivt system för avhjälpande bör ges stor betydelse vid bedömningen av vem som är att anse som verksamhetsutövare.

Konkursboet har anfört att boet inte är att betrakta som verksamhetsutövare då boet inte har haft tillstånd att bedriva gruvverksamhet och även saknat rådighet över de

fastigheter där den förorenande förvaringen av gruvavfall har bedrivits. Vidare har konkursboet anfört att de enda åtgärder som boet vidtagit har varit att i enlighet med det ansvar som ankommer på en konkursförvaltare se till att tillståndet följs och att tillgångarna inte skadas i väntan på att verksamheten kan överlätas.

Vid bedömningen av vem som i miljöbalkens mening är att anse som verksamhetsutövare saknar det betydelse vem som anges som innehavare av tillståndet. Bedömningen ska i stället ske utifrån vem som faktiskt har bedrivit verksamheten. Den omständigheten att Blaikengruvan AB:s konkursbo inte stått som tillståndshavare till gruvverksamheten saknar därmed betydelse för bedömningen av om konkursboet är att betrakta som verksamhetsutövare. Vid Blaikengruvan AB:s konkurs i december 2007 övergick ansvaret för verksamheten på konkursboet. Som ovan anförts anser Mark- och miljööverdomstolen att den förvaring av utvinningsavfall och rening av bl.a. dränagevatten som pågått under perioden december 2007–augusti 2008, dvs. under den tid som konkursboet har haft ansvar för verksamheten vid Blaikengruvan och Svärträskgruvan, är led i en pågående gruvverksamhet. Den verksamhet som pågått under nämnda period har också bidragit till den uppkomna föroreningsskadan. På grund av omständigheterna i detta fall, gör Mark- och miljööverdomstolen således en annan bedömning än i avgörandet MÖD 2005:29 där domstolen bedömde att någon egentlig verksamhet hänförlig till tillståndet inte bedrevs vid konkursutbrottet eller därefter.

I detta fall har konkursboet fortsatt att bedriva konkursgäldenärens verksamhet och är därmed att anse som verksamhetsutövare i den mening som avses i 10 kap. 2 § miljöbalken. Konkursboets invändning om att boet skulle sakna rådighet över de fastigheter där den förorenande förvaringen bedrivits saknar då betydelse. Inte heller konkursboets invändning om att vidtagna åtgärder endast varit led i förvaltningen av boet påverkar bedömningen av om konkursboet är att anse som verksamhetsutövare enligt 10 kap. 2 § miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolen har i en dom denna dag funnit att även ScanMining AB:s konkursbo (moderbolaget) har bedrivit gruvverksamhet i områdena Ersmarksberget/ Blaiken och Svärträsk under perioden december 2007–augusti 2008

och att även moderbolaget är att anse som verksamhetsutövare enligt 10 kap. miljöbalken.

Efterbehandlingsansvaret är solidariskt, vilket innebär att tillsynsmyndigheten som ett led i tillsynen kan rikta förelägganden mot och besluta om rättelse på förorenarens bekostnad beträffande en, flera eller alla förorenare (prop. 1997/98:45 del 1 s. 361). Att krav på efterbehandlingsåtgärder kan riktas mot vem som helst av dem som bedrivit eller bedriver verksamheten framgår också av praxis (se bl.a. MÖD 2003:127). Den omständigheten att det utöver konkursboet kan finnas fler ansvariga verksamhetsutövare utgör sålunda inget hinder för länsstyrelsen att rikta krav på efterbehandlingsåtgärder mot konkursboet.

Innebörden av avhjälpandeansvaret

Enligt 10 kap. 4 § första stycket miljöbalken ska den som är ansvarig för att avhjälpa en föroreningsskada i skäligen omfattning utföra eller bekosta det avhjälpande som på grund av föroreningen behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller miljö.

I detta fall har länsstyrelsen bl.a. förelagt konkursboet att upprätthålla rening av gruv-, dränage- och dagvatten samt att upprätthålla egenkontroll. Syftet med åtgärderna är att förebygga spridning av metaller till omgivande mark- och vattenområden. Det följer direkt av ordalydelsen i 10 kap. 4 § miljöbalken att sådana åtgärder faller inom ramen för vad som kan föreläggas med stöd av 10 kap. miljöbalken.

Jämkning

Av 10 kap. 4 § miljöbalken följer att avhjälpandet ska ske i skäligen omfattning och att ansvarets omfattning ska bestämmas utifrån hur lång tid som har förflutit sedan föroreningen ägde rum, vilken skyldighet den ansvariga hade att förhindra framtida skadeverkningar och omständigheter i övrigt. Om en verksamhetsutövare visar att den har bidragit till föroreningen endast i begränsad mån ska även det beaktas vid bedömningen av ansvarets omfattning.

Det har inte förflutit särskilt lång tid sedan föroreningarna ägde rum och konkursboet hade under den tid det bedrev verksamheten en skyldighet att förhindra framtida skadeverkningar. Konkursboet har bedrivit verksamheten under endast en kort period. Samtidigt avser föreläggandet inte några krav på efterbehandlingsåtgärder utan endast krav på att upprätthålla rening och egenkontroll samt upprätta en slutlig efterbehandlingsplan för Blaikengruvan. Mark- och miljööverdomstolen har i tidigare avgöranden ansett att det saknas skäl för jämkning när föreläggandet är begränsat till inledande utrednings- och undersökningsåtgärder (se MÖD 2003:127 och MÖD 2005:30). Med hänsyn till att föreläggandet är begränsat till åtgärder som avser vattenrening, egenkontroll och upprättande av efterbehandlingsplan saknas det skäl för jämkning.

Sammanfattningsvis ska konkursboets överklagande avslås och mark- och miljödomstolens dom står därmed fast.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården, hovrättsrådet Malin Wik, referent, samt tf. hovrättsassessorn Helen Blomberg.

Föredragande har varit Åsa Talvik.

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-04-05
meddelad i
Umeå

Mål nr M 1521-12

KLAGANDE

Blaikengruvan AB:s konkursbo

Ombud: B H och K

MOTPART

Länsstyrelsen i Västerbottens län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Beslut av Länsstyrelsen i Västerbottens län den 4 juni 2012 i ärende
nr 555-2379-2012, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om att vidta åtgärder m.m. i gruvområdena Ersmarksberget/Blaiken
och Svärträsk, Sorsele och Storumans kommuner

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 172119

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

BAKGRUND**Tillstånd för gruvverksamhet i Blaikengruvan och Svärträskgruvan**

Umeå tingsrätt, miljödomstolen, meddelade genom deldom den 15 september 2000 i mål M 507-99 tillstånd för ScanMining AB att anlägga och driva en gruva benämnd Blaikengruvan vid Ersmarksberget i Sorsele kommun och där bryta 1,5 miljoner ton malm per år. Vid tillståndsprövningen sköts bland annat upp frågan om slutliga villkor för utsläpp till recipient av renat gruv- och dräneringsvatten och föreskrevs i denna del provisoriska föreskrifter P4 och P5. Som slutligt villkor 29 föreskrevs att verksamhetsutövaren ska upprätta förslag till efterbehandlingsplan för hela industriområdet och att en preliminär och därefter slutlig plan ska tillställas domstolen för godkännande i god tid innan verksamheten upphör eller det blir aktuellt med efterbehandling av något delområde. Ett förslag till efterbehandlingsplan ingavs till domstolen av verksamhetsutövaren Lappland Goldminers Sorsele AB i oktober 2010. Sedan detta bolag försatts i konkurs i februari 2012 har målet, på länsstyrelsens begäran, förklarats vilande.

Genom deldom den 5 juli 2002 i mål M 53-01 meddelade miljödomstolen tillstånd för ScanMining AB att anlägga och driva en gruva benämnd Svärträskgruvan i Storumans kommun och där bryta högst 600 000 ton malm per år. Som slutligt villkor för tillståndet föreskrevs bland annat att utgående vatten ska genomgå viss behandling och fastställdes utsläppsvärden för viss ämnen i utgående vatten från klarningsbassängen, villkor 2. I enlighet med villkor 15 i deldomen inkom verksamhetsutövaren Lappland Goldminers Sorsele AB i april 2011 till domstolen med ett förslag till efterbehandlingsplan. Domstolen lämnade i dom den 17 september 2012, som tillkommande slutliga villkor, föreskrifter om hur verksamhetsområdet ska efterbehandlas. Domen har inte överklagats och därför vunnit laga kraft.

ScanMining AB överlät verksamheten till dotterbolaget Blaikengruvan AB i januari 2006. Gruvbrytning startades vid Blaikengruvan under sommaren 2006 och vid Svärträskgruvan under hösten 2006. Båda bolagen försattes i konkurs den 11 december 2007. Verksamheten överläts från de båda konkursbona till Lappland Goldminers Sorsele AB i augusti 2008. Detta bolag försattes i konkurs den 2 februari 2012. Konkurserna är ännu inte avslutade.

Det överklagade beslutet

Länsstyrelsen har den 4 juni 2012 förelagt Blaikengruvan AB:s konkursbo att ensamt, eller i samarbete med ScanMining AB:s konkursbo och Lappland Goldminers Sorsele AB:s konkursbo, upprätthålla rening och egenkontroll i gruvområdena Ersmarksberget/Blaiken och Svärträsk samt för Ersmarksberget/Blaiken även upprätta en slutgiltig efterbehandlingsplan.

Blaikengruvan AB:s konkursbo har överklagat beslutet till mark- och miljödomstolen, som i beslut den 29 juni 2012 avslagit konkursboets begäran om inhibition av beslutet. Det överklagade beslutet, förutom bilagor, fogas som bilaga 1 till denna dom. Länsstyrelsens ansvarsutredning, daterad 2012-04-18, fogas som bilaga 2.

Övriga beslut

Länsstyrelsen har i beslut den 4 juni 2012 även förelagt ScanMining AB:s konkursbo att ensamt, eller i samarbete med Blaikengruvan AB:s konkursbo och Lappland Goldminers Sorsele AB:s konkursbo, upprätthålla rening och egenkontroll i gruvområdena Ersmarksberget/Blaiken och Svärträsk samt för Ersmarksberget/Blaiken även upprätta en slutgiltig efterbehandlingsplan. Överklagande av detta beslut av ScanMining AB:s konkursbo har avslagits av domstolen genom dom denna dag i mål M 1717-12.

Förelägganden gentemot Lappland Goldminers Sorsele AB:s konkursbo om motsvarande åtgärder har inte överklagats och därmed vunnit laga kraft (länsstyrelsens beslut den 1 mars 2012 i ärende nr 555-1842-2012 och den 4 juni 2012 i ärende nr 555-3967-2012).

Länsstyrelsen har också den 19 juni 2012 beslutat att åtgärder för egenkontroll och rening av gruv- och dränagevatten ska upprätthållas på bekostnad av ovan angivna konkursbon (ärende nr 555-5327-2012). Överklagande av detta beslut av ScanMining AB:s konkursbo har avslagits av domstolen genom dom denna dag i mål M 1718-12. Beslutet har inte överklagats av övriga konkursbon.

YRKANDEN

Blaikengruvan AB:s konkursbo (konkursboet) yrkar att länsstyrelsens beslut ska upphävas och i andra hand att eventuellt avhjälpandeansvar ska jämkas med stöd av 10 kap. 4 § miljöbalken, alternativt 2 kap. 7 § miljöbalken.

Länsstyrelsen motsätter sig ändring av beslutet.

VAD PARTERNA ANFÖR**Blaikengruvan AB:s konkursbo***Konkursboets rättsliga ställning*

Boet är ett, i förhållande till konkursbolaget, självständigt rättssubjekt. Ett konkursbo har ett självständigt ansvar för avhjälpande av miljöskador om boet har bedrivit den förorenande eller skadliga verksamheten. Enbart det förhållandet att ett konkursbo haft möjlighet att överta konkursgäldenärens miljötillstånd innebär däremot inte att konkursboet har bedrivit verksamheten. Som utvecklas nedan har konkursboet aldrig bedrivit gruvverksamhet vid Blaikengruvan eller Svärträsk.

Ansvar för åtgärder knutna till driften

Länsstyrelsens föreläggande avser utförande av åtgärder i enlighet med de provisoriska föreskrifterna P4 och P5 i miljötillståndet för Blaikengruvan, respektive enligt villkor 2 i miljötillståndet för Svärträsk. De åtgärder som föreläggandet anger är således hänförliga till den tillståndsgivna driften av gruvverksamheterna.

Miljötillstånden för gruvverksamheterna vid Blaikengruvan respektive Svärträsk meddelades ursprungligen för ScanMining AB (556445-1655). Övertagande av tillståndspliktig verksamhet medför en skyldighet för den nya verksamhetsutövaren att snarast möjligt upplysa tillsynsmyndigheten om att verksamheten bedrivs av någon annan än den som har fått tillstånd till verksamheten, 32 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Konkursboet har inte övertagit miljötillstånden för gruvverksamhet vid Blaikengruvan respektive Svärträsk och tillsynsmyndigheten har heller inte underrättats om att så skulle vara fallet.

Konkursboet har inte vidtagit några åtgärder, eller använt konkursboets tillgångar, för upprätthållande av rening eller andra miljörelaterade åtgärder hänförliga till driften av gruvorna. Gruvverksamheten vid Blaikengruvan och Svärträsk förvärvades i augusti 2008 av bolaget Lappland Goldminers Sorsele AB. Detta bolag försattes i februari 2012 i konkurs. Efter Lappland Goldminers Sorsele AB:s konkurs har dess konkursbo förelagts att upprätthålla rening och egenkontroll vid Ersmarksberget och Blaiken. Det finns således en verksamhetsutövare som aktivt bedriver verksamhet knuten till den tillståndsgivna verksamheten i Blaikengruvan. Såvitt konkursboet känner till upprätthåller Lappland Goldminers Sorsele AB:s konkursbo även viss rening vid Svärträsk.

Varken Blaikengruvan AB eller konkursboet har varit ägare av de fastigheter som berörs i ärendet eller innehaft lagfart för någon av dessa fastigheter. Konkursboet saknar rådighet för utförandet av de förelagda åtgärderna. Konkursboet har i sitt till länsstyrelsen ingivna yttrande närmare utvecklat varför det inte kan anses bedriva eller anses ha bedrivit gruvverksamhet vid Blaikengruvan respektive Svärträsk. Eftersom konkursboet varken har faktisk eller rättslig möjlighet att utföra de åtgärder som föreläggandet avser är beslutet riktat till fel part.

Efterbehandling

Av föreläggandet framgår att gruvverksamhet är ett brett begrepp ”som omfattar brytning av malm, men också prospektering, anrikning, förvaring och hantering av utvinningsavfall [...]”. Miljöbalkstillstånden för Blaikengruvan respektive Svärträsk avser gruvverksamhet i, som det som får uppfattas, vid bemärkelse. Gråbergsupplag och annan förvaring av gruvavfall ingår som en del i de tillståndsgivna gruvverksamheterna.

Föreläggandet avser åtgärder hänförliga till driften av den tillståndsgivna verksamheten vid Blaikengruvan och Svärträsk. Den rättsliga grunden för föreläggandet torde alltså vara, utöver 26 kap. 9 § miljöbalken, de för dessa verksamheter beviljade miljötillstånden, dvs. 9 kap. miljöbalken.

De tillståndsgivna gruvverksamheterna omfattar avveckling och efterbehandling av gruvorna. Avsikten härmed är att förhindra föroreningsskador respektive allvarliga miljöskador. Det är för tidigt att i nuläget göra bedömningen att tillståndet inte efterlevs i denna del. Något behov av efterbehandling enligt 10 kap. miljöbalken har heller inte konstaterats. Föreläggandet avser alltså rätteligen inte efterbehandling enligt 10 kap. miljöbalken. Mark- och miljööverdomstolens praxis rörande det så kallade förvaringsfallet är med andra ord inte relevant.

Konkursbons ansvar för konkursgäldenärens miljöfarliga verksamhet

Av praxis (MÖD 2005:29) framgår att konkursbon, inom miljörättslig praxis, bland annat har gjorts ansvarigt för att omhänderta miljöfarliga ämnen som det förvarat och som det haft rättsliga och faktiska möjligheter att disponera över (KN B 14/98). Konkursboet har noterat denna praxis och vidhåller att vare sig Blaikengruvan AB eller konkursboet haft sådan faktisk och rättslig rådighet över gruvanläggningen respektive berörda fastigheter att konkursboet kan anses vara verksamhetsutövare.

I detta sammanhang vill konkursboet också framhålla att verksamheten i bolaget Blaikengruvan AB hade upphört några veckor före konkursutbrottet och att således ingen verksamhet bedrevs när bolaget Blaikengruvan AB försattes i konkurs. Konkursboet har, såsom tidigare framhållits, inte heller bedrivit någon verksamhet efter konkursutbrottet.

Förvaringsfall

I den mån en sådan förvaring kan anses ha orsakat föroreningar under tiden efter konkursutbrottet har konkursbon även kunnat hållas ansvariga för att vidta vissa efterbehandlingsåtgärder (MÖD 2002:16). Föreläggandet avser åtgärder för att förhindra att föroreningar uppkommer. Länsstyrelsen har förvisso inte påstått att konkursboets ansvar grundas på förvaring av avfall men heller inte motsatsen.

Om konkursboet ska anses ansvara för förvaring har denna som längst pågått från konkursen i mitten av december 2007 och fram till augusti 2008 då hela gruvverksamheten överläts till Lappland Goldminers Sorsele AB. Konkursboets

eventuella ansvar bör därmed jämkas till att enbart avse de föroreningar som förvaringen har orsakat under denna period.

Ansvar för tillståndsgiven verksamhet

När det i praxis har varit fråga om tillstandsreglerade efterbehandlingsåtgärder har ett konkursbo även ansetts ansvarigt för att fullgöra sådana åtgärder i ett fall då det rört sig om en verksamhet (deponi) som fortfarande ansetts pågående (KN B 159/93).

Miljötillstånden för Blaikengruvan och Svärträskgruvan innehåller slutliga villkor om ställande av säkerhet för efterbehandling av de verksamheter till vilka tillstånd lämnats. Syftet med säkerheter i samband med miljöfarlig verksamhet är att skydda samhället från att behöva stå kostnaden för efterbehandling i situationer där den ansvariga verksamhetsutövaren försätts i konkurs eller av någon annan anledning inte kan fullfölja sina skyldigheter (prop. 2006/07:95 s. 104). Säkerhetens storlek bör beräknas så att den motsvarar kostnaderna för den efterbehandling eller andra avhjälpandeåtgärder eller återställandeåtgärder som kan bli följden av den bedrivna verksamheten (prop. 2006/07:95 s. 111).

Av 16 kap. 3 § miljöbalken framgår att säkerheten ska prövas av tillståndsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska fortlöpande bedöma om villkoren för en verksamhet är tillräckliga. Om tillsynsmyndigheten finner att villkoren i ett tillstånd till miljöfarlig verksamhet inte är tillräckliga ska myndigheten ansöka om prövning eller ta upp frågan om att ändra villkor (26 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken). Om säkerheten inte bedöms vara tillräcklig kan den omprövas under tillståndets giltighet och beslut om större säkerhet fattas om det, till exempel, framkommit omständigheter som visar att den säkerhet som ställdes i samband med att tillstånd till verksamheten gavs är otillräcklig för att kunna finansiera de åtgärder som, efter verksamhetens avslutande, är nödvändiga för att återställa området där verksamheten bedrivits (24 kap. 5 § p. 12 miljöbalken).

Varken av miljöbalkens bestämmelser eller av förarbetena rörande ekonomisk säkerhet framgår att konkursbon ska svara subsidiärt för efterbehandlingskostnader

som inte täcks av den ekonomiska säkerheten. Konkursboets uppfattning är att avsaknaden av sådana uttalanden ifrån lagstiftarens sida rimligen bör innebära att staten ska stå risken för att tillstånds- respektive tillsynsmyndigheterna har gjort felaktiga eller otillräckliga bedömningar av vilket säkerhetsbelopp som erfordras. Brister härvidlag ska inte drabba konkursborgenärerna.

Villkor om ekonomisk säkerhet i ett miljötillstånd har rimligen stor betydelse för kreditgivare och borgenärer. Dessa måste kunna lita på att den tillståndsgivande myndigheten har gjort en korrekt bedömning och att de avsatta medlen täcker kostnaderna för efterbehandling om gäldenären går i konkurs och att kostnader för efterbehandling inte konkurrerar med borgenärernas fordringar i konkursen.

Skälighetsbedömning enligt 10 kap. 4 § miljöbalken

Som framgår av praxis (MÖD 2002:16) ska alltid en skälighetsbedömning av ansvaret göras enligt 10 kap. 4 § miljöbalken när omfattningen av efterbehandlingsansvaret bestäms. Av 10 kap. 4 § framgår att det vid bestämmande av ansvarets omfattning ska beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föroreningen ägde rum, vilken skyldighet den ansvarige hade att förhindra framtida skadeverkningar och omständigheterna i övrigt. Om en verksamhetsutövare visar att den har bidragit till föroreningen endast i begränsad mån, ska även detta beaktas vid bedömningen av ansvarets omfattning.

Konkursboets eventuella förvaring har som längst pågått från konkursen i mitten av december 2007 och fram till augusti 2008 då hela gruvverksamheten överläts till Lappland Goldminers Sorsele AB. Konkursboets eventuella ansvar ska därmed jämkas till att enbart avse de föroreningar som förvaringen har orsakat under denna period. Vid bedömningen av omfattningen av de föroreningar som konkursboet eventuellt anses ha bidragit till under den begränsade tiden måste beaktas att det enligt länsstyrelsen sker en kontinuerlig urlakning från dagbrott och gråbergsdeponier. Den tid som verksamhetsutövaransvaret varat får därför anses ha betydelse vid skälighetsbedömningen.

Konkursboet har inte bedrivit eller bidragit till den verksamhet som har gett upphov till gruvavfallet. Länsstyrelsen har inte, mellan konkursutbrottet och försäljningen av gruvverksamheten, ålagt konkursboet att frakta bort gruvavfallet eller vidta andra åtgärder för att förhindra eller begränsa skada.

Konkursboet anser sammanfattningsvis att det föreligger skäl för jämkning av konkursboets eventuella avhjälpandeansvar mot bakgrund av att konkursboet inte har bedrivit den verksamhet som orsakat gruvavfallet, att eventuell förvaring har skett ofrivilligt för boets del, att eventuell förvaring enbart kan ha bidragit till en mindre del av de föroreningar som nu kan behöva åtgärdas, att boet inte kommer att kunna tillgodogöra sig någon värdeökning av anläggning och/eller fastigheter eftersom dessa innehas av annan samt att gruvverksamheterna har bedrivits med tillståndsprövade ekonomiska säkerheter för att täcka efterbehandlingskostnader i händelse av bland annat konkurs.

Skälighetsbedömning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken

Föreläggandet avser åtgärder för att förhindra att föroreningar uppkommer, dvs. en tillämpning av de allmänna hänsynsreglerna. Av 2 kap. 7 § miljöbalken följer att sådana krav gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Med hänsyn till att gruvverksamheten förprovats och inte kunnat sättas igång förrän beslutade säkerheter ställts, att säkerheterna typiskt sett har skolat täcka sådana åtgärder som det överklagade föreläggandet avser samt att tillsynsmyndigheten har kunnat påkalla omprövning av säkerhetens storlek men underlåtit att göra detta, får det anses oskäligt att det allmänna nu begär ersättning för sådana kostnader i annan ordning än den lagstiftaren anvisat. Föreläggandet ska därför med stöd av 2 kap. 7 § miljöbalken jämkas till noll.

Länsstyrelsen

Flera av de synpunkter som framförts i konkursboets yttranden har redan bemötts i motiveringen till det överklagade beslutet och i ansvarsutredningen. Länsstyrelsen väljer dock att nedan upprepa och i vissa fall förtydliga motiveringen till det överklagade beslutet.

Miljösituationen vid Ersmarksberget och Svärträsk är akut. Enda sättet att minimera miljöpåverkan från verksamheterna är att bibehålla befintlig rening. Under våren 2012 har reningen bekostats av Lappland Goldminers Sorsele AB:s konkursbo, men nu saknas det medel i detta konkursbo för att fortsätta reningen. Därför och för att övriga som länsstyrelsen menar har ansvar inte har kunnat förmås att akut skjuta till nödvändiga medel har länsstyrelsen tagit beslut om rättelse på felandes bekostnad och sökt bidrag från Naturvårdsverket för att kunna utföra åtgärder på felandens bekostnad. En förutsättning för att kunna använda statliga medel från Naturvårdsverket till dessa åtgärder är att det finns ett föreläggande riktat mot de som är ansvariga. De medel som länsstyrelsen erhållit är endast en akutåtgärd för att minska påverkan på recipienten och dessutom kommer dessa medel endast räcka under en begränsad tid.

Blaikengruvan AB:s konkursbo en av verksamhetsutövarna

Gruvverksamheterna vid Ersmarksberget/Blaiken och Svärträsk skiljer sig från andra miljöfarliga verksamheter på så sätt att verksamheten inte kan upphöra från en dag till en annan. Påverkan från verksamheten pågår oavsett om gruvbrytning pågår eller inte. Blaikengruvan AB:s konkursbo har inte aktivt brutit malm inom gruvområdet men har under en period ansvarat för, och i stand-by läge drivit, gruvor, anrikningsverk och upplag. Det fanns under konkursen ingen tydlig skiljelinje mellan de olika konkursbona. Länsstyrelsen har uppfattat att de båda bona än idag inte har klarlagt och reglerat alla mellanhavanden med varandra och med Lappland Goldminers Sorsele AB:s konkursbo. Konkursboet har även haft rådighet och möjlighet att påverka utvecklingen av miljösituationen inom de båda gruvområdena genom avgörande ekonomiska beslut. Länsstyrelsen anser därför att konkursboet är att se som en av verksamhetsutövarna vid gruvområdena i Ersmarksberget/Blaiken och Svärträsk.

Länsstyrelsen vill förtydliga att Blaikengruvan AB har agerat som ansvarig verksamhetsutövare i kommunikation med tillsynsmyndigheten i samband med till exempel miljörapport. Konkursboet har bedrivit verksamheten under en tid. Begreppet drift av gruvverksamhet är ett brett begrepp som omfattar brytning av malm, men också prospektering, anrikning, förvaring och hantering av utvinnings-

avfall, hantering och rening av gruv- och dränagevatten, skötsel av sedimentationsdammar, efterbehandling, egenkontroll m.m. Alla dessa moment och åtgärder är starkt förknippade med varandra och utgör rimligen delar och skeden av en och samma verksamhet. Exempelvis är omhändertagande av metallförorenat gruv- och dränagevatten typiskt sett en nödvändig och naturlig konsekvens och del i gruvverksamheten, det är inte heller en process som går att avbryta i väntan på till exempel en ny ägare. Rening av gruv- och dränagevatten måste även fortgå i tider då brytning tillfälligt eller slutligt inte längre pågår. Dessa reningsprocesser kräver aktiv drift och underhåll i syfte att klara gällande tillstånd och undvika skador på människors hälsa och miljön.

Länsstyrelsen anser att en verksamhetsutövare är den fysiska eller juridiska person som vidtar åtgärder, driver eller innehar en verksamhet eller anläggning eller som på annat sätt har rätt att fatta avgörande ekonomiska beslut för en verksamhet. När det gäller ansvar för efterbehandling har det heller ingen betydelse om skadan uppkommit av aktiv verksamhet eller passivitet från att vidta behövliga skadeförebyggande åtgärder.

Länsstyrelsen anser att konkursboet under en period mellan december 2007 till augusti 2008 varit verksamhetsutövare och därmed ansvarig för gruvverksamheten och det avfall (gråberg och anrikningssand) som förvarats inom gruvområdena Ersmarksberget/Blaiken och Svärträsk.

Även om konkursboet inte förfogat över vare sig tillstånd eller fastigheter har boet bedrivit verksamhet och har ur tillsynsmyndighetens perspektiv ansvarat för verksamhetens drift och underhåll. Vid konkursen 2007 uppmärksammades brister i överlåtelsen av verksamheten mellan moder- och dotterbolag. I anslutning till konkursen år 2007 meddelade dessutom de båda konkursbona efter Blaikengruvan AB och ScanMining AB att då någon utdelning inte kunde förväntas ske för oprioriterade fordringar saknades skäl att närmare avgränsa ansvaret med hänsyn till gällande tillstånd eller miljöbalkens bestämmelser i 2 och 10 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen har därför ansett att ansvaret för verksamheten vilat på båda bolagen och sedermera båda konkursbona.

Det råder heller inga formella hinder mot att länsstyrelsen riktar föreläggande om avhjälpande åtgärder till fler än en verksamhetsutövare. Det råder inte heller några hinder mot att länsstyrelsen riktar föreläggande om avhjälpandeåtgärder till både nuvarande och tidigare verksamhetsutövare. Ansvar är solidariskt mellan verksamhetsutövarna. Vad konkursboet anfört här får därför betydelse främst vid en slutlig fördelning av ansvaret genom egna överenskommelser dem emellan eller efter stämning för fördelning och beslut i mark- och miljödomstolen.

Huruvida tillsynsmyndigheten förelagt konkursboet om förebyggande eller återställande åtgärder påverkar inte boets ansvar som finns där oavsett föreläggande. Förhållandet påverkar inte heller myndighetens möjlighet att nu förelägga om förebyggande och återställande åtgärder. Att konkursboet inte bedrivit den verksamhet som givit upphov till avfallet har ingen betydelse för det ansvar som nu åvilar boet att avhjälpa den skada och olägenhet som avfallet ger upphov till.

Jämkning

Ingen av de åberopade omständigheterna utgör jämkningsskäl. Det kan däremot påverka fördelningen mellan de olika verksamhetsutövare som varit verksamma på platsen. I princip saknas skäl att jämka något ansvar så att kostnaderna hamnar på staten. Verksamhetsutövarna bör såvitt nu kan bedömas svara för hela miljökostnaden i detta fall. Att boet inte kommer att kunna tillgodogöra sig en eventuell värdeökning av anläggningen och/eller fastigheterna anser länsstyrelsen inte ha någon betydelse för det ansvar som nu åvilar bolaget att avhjälpa den skada och olägenhet som verksamheten ger upphov till.

Rådighet

Inget tyder på att något av konkursbona, i rådighetshänseende, skulle hindras att utföra det som förelagts dem. Om det skulle uppstå problem med nyttjanderätten för någon av fastigheterna innebär det inte något hinder eftersom länsstyrelsen enligt bestämmelser i 28 kap. miljöbalken kan besluta om tillträde.

Efterbehandling

Länsstyrelsen anser att aktuellt ärende omfattas av både 9 och 10 kap. miljöbalken då många av de åtgärder som vidtagits vid anläggningen kan genomföras som en del i löpande drift (enligt 9 kap.) men även som en del i ett efterbehandlingsarbete (enligt 10 kap.). Utförligare motivering finns på s. 7 i det överklagade beslutet. För att 10 kap. miljöbalken ska vara tillämpligt krävs dels att det har konstaterats att ett område är förorenat, dels att det finns en risk för att det förorenade området kan medföra skada eller olägenhet för människor hälsa eller miljön. Det råder inget tvivel om att samtliga dessa förhållanden uppfylls i det aktuella ärendet. Att det tidigare inte ställts krav på efterbehandling beror endast på att det har funnits planer på fortsatt gruvbrytning och att det varit osäkert vilka efterbehandlingsåtgärder som är lämpliga.

Länsstyrelsen delar inte konkursboets uppfattning att staten ska stå för de efterbehandlingskostnader som inte täcks av den ekonomiska säkerheten. Det finns inget krav i lagstiftningen att ekonomisk säkerhet alltid ska finnas, däremot får myndigheterna kräva säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken. Det är alltid den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört en skada eller olägenhet för miljön som ansvarar för skadan eller olägenheten till dess att den har upphört eller avhjälpes. Detta påverkas inte av hur stor säkerhet som finns avsatt vid varje tidpunkt. Något sådant samband som konkursboet hävdar finns inte enligt länsstyrelsens mening.

DOMSKÄL

Miljöbalkens bestämmelser om verksamhetsutövers ansvar för efterbehandling och avhjälpande av miljöskada har sitt ursprung i den internationella principen om förorenarens ansvar, polluter pays principle. Denna princip ligger också till grund för Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador, det s.k. miljöansvarsdirektivet. Ansvaret innebär att samtliga som är eller har varit verksamhetsutövare ansvarar gentemot det allmänna för att avhjälpa uppkommen skada eller olägenhet, oavsett vem som civilrättsligt är att betrakta som ägare till verksamheten. Det står tillsynsmyndigheten fritt att, utifrån en bedömning av vem eller vilka som har störst

möjlighet att åstadkomma det avhjälpande som behövs, utkräva ansvar av nuvarande eller tidigare verksamhetsutövare, var för sig eller tillsammans. Vilket ekonomiskt ansvar som slutligen bör ankomma på var och en för vidtagna åtgärder får prövas och beslutas i civilrättslig ordning parterna emellan.

Tillstånd till gruvverksamhet i Blaikengruvan och Svärträskgruvan meddelades ScanMining AB i september 2000 respektive juli 2002. ScanMining AB överlät verksamheten till dotterbolaget Blaikengruvan AB i januari 2006. Gruvbrytning enligt tillstånden startades vid Blaikengruvan under sommaren 2006 och vid Svärträskgruvan under hösten 2006. Båda bolaget försattes i konkurs den 11 december 2007. Någon faktisk gruvbrytning har inte skett sedan i början på 2008.

Enligt praxis anses ansvaret för en pågående miljöfarlig verksamhet övergå på verksamhetsutövarens konkursbo vid konkurs (se beslut den 12 oktober 1993 i ärende nr B 159/93 av Koncessionsnämnden för miljöskydd samt MÖD 2005:29 och 2010:11). Konkursboet övertar således de förpliktelser som följer enligt lag eller givet tillstånd för en pågående miljöfarlig verksamhet som drivits av konkursbolaget.

Vid gruvbrytning frigörs metaller ur marken som, om de inte omhändertas, sprids i omgivningen. Vilken faktisk påverkan som sker i områdena kring Blaikengruvan och Svärträskgruvan till följd av den påbörjade gruvbrytningen finns beskriven i länsstyrelsens ansvarsutredning från den 18 april 2012. Bland annat beskrivs att blottlagt sulfidhaltigt gråberg och malm ger upphov till en fortlöpande spridning av metaller med miljöfarliga effekter till omgivningen. Mot bakgrund av den omgivningspåverkan som, enligt vad som beskrivs i utredningen, sker i området anser mark- och miljödomstolen att den verksamhet som sker inom gruvområdena är att betrakta som pågående miljöfarlig verksamhet. Det kan vidare konstateras att denna verksamhet pågått från det att driften inleddes och att den får anses pågå fram till den tidpunkt då störningar för omgivningen inte längre uppkommer.

Mot bakgrund av vad länsstyrelsen uppgett om vilken verksamhet Blaikengruvan AB bedrivit i Blaikengruvan och Svärträskgruvan bedömer mark- och miljö-

domstolen att Blaikengruvan AB, och senare även konkursboet, är att betrakta som verksamhetsutövare för den verksamhet som bedrivits inom de båda gruvområdena. Blaikengruvan AB:s konkursbo har inte visat att konkursboet bidragit till den uppkomna föreningen endast i så begränsad mån att avhjälpandeåtgärder inte kan krävas av konkursboet (jämför MÖD 2002:16).

De tillstånd till gruvverksamhet som meddelats för Blaikengruvan och Svärtträskgruvan är förenade med villkor – slutliga eller provisoriska – om hur driften ska ske och vilka skyddsåtgärder som ska vidtas, bland annat i fråga om hur gruv- och dräneringsvatten ska renas. I tillstånden finns också föreskrifter om att verksamhetsutövaren, i god tid innan så blir aktuellt, ska planera och redogöra för hur områdena ska efterbehandlas. De av länsstyrelsen förelagda åtgärderna motsvarar av de krav som uppställts i givna tillstånd.

Mark- och miljödomstolen instämmer, med det tillägg som redogjorts för ovan, i länsstyrelsens bedömning såsom den kommit till uttryck i det överklagade beslutet och i avgivet yttrande i detta mål. Överklagandet av länsstyrelsens beslut den 4 juni 2012 ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (DV 427)

Överklagande senast den 26 april 2013.

Helén Leijon

Nils-Gunnar Elisson

I domstolens avgörande har deltagit rådmännen Helén Leijon och Nils-Gunnar Elisson. Föredragande har varit beredningsjuristen Magnus Norberg.